

בש"פ 7345/14 - איליה אדזיאשבילי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7345/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

העורר: איליה אדזיאשבילי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (השופטת ד' שריזלי) במ"ת 65864-07-14 מן הימים 29.9.14 ו-5.10.14.

בשם העורר: עו"ד רועי אטיאס

בשם המשיבה: עו"ד נעימה חנאווי

החלטה

א. ערר על החלטות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (השופטת ד' שריזלי) במ"ת 65864-07-14, מן הימים 29.9.14 ו-5.10.14, בהן נקבע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס לעורר, סחר בסמים, וכי אין לשחררו לחלופת מעצר. העורר טוען כי אין בעניינו ראיות לכאורה, ולחלופין, כי גם אם ישנן ראיות כאלה יש לשחררו לחלופת מעצר בתנאים מגבילים, נוכח עברו הנקי ותסקיר חיובי.

ב. ביום 18.7.14 הוגש כתב אישום כנגד העורר ושלושה אנשים נוספים. בכתב האישום יוחסו לעורר שלושה אישומים שונים אשר במסגרתם הואשם בעבירות אלה: ארבע עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע (סחר בסמים), עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן החוק); ארבע עבירות של החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית, עבירה לפי סעיף 7(א)+(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), תשל"ג-1972 (להלן הפקודה); וארבע עבירות של סחר בסמים מסוכנים, עבירה לפי סעיף 13 לפקודה, בצירוף עם סעיף 29(א) לחוק. בכתב האישום שני אישומים נוספים הנוגעים לאירועים אחרים של סחר בסמים, אך שבהם לא היה העורר מעורב. על פי המתואר בכתב האישום בארבעה מועדים שונים סחר העורר יחד עם הנאשמים הנוספים בכתב האישום בסמים מסוכנים. מסד הראיות מבוסס על עדויות סוכנים. באישום הראשון מואשם העורר כי ביום 4.12.13 קיבל שיחת טלפון מנאשם 1 לכתב האישום, אשר ביקש ממנו לספק סם מסוכן, וכי עוד באותו יום, שלח העורר, באמצעות נאשם 2 לכתב האישום, 4.8978 גרם של סם מסוכן מסוג קוקאין. באישום השני, מואשם העורר כי ביום 31.12.13 קיבל שיחת טלפון מנאשם 1 לכתב האישום, בו התבקש לספק סם מסוכן, וכי עוד באותו היום שלח העורר, באמצעות נאשם מספר 2 לכתב האישום, 8.93 גרם של סם מסוכן מסוג קוקאין. באישום השלישי מואשם העורר כי ביום 4.2.14 התבקש על ידי הנאשם 1 לספק סם מסוכן ועוד באותו היום סיפק, באמצעות נאשם מספר 2, 9.92 גרם של סם מסוכן מסוג קוקאין, וכן, כי ביום 10.2.14 הנחה העורר את נאשם 1 לכתב האישום, כיצד להגיע למקום, בו לבסוף התקבל 9.91 גרם של הסם.

ג. עם הגשת כתב האישום הוגשה כנגד העורר גם בקשה למעצר עד תום ההליכים. בהחלטה מיום 11.8.14 הורה בית המשפט לשירות המבחן לערוך תסקיר בעניינו של העורר. בהחלטה מיום 29.9.14 קבע בית המשפט כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית להרשעת העורר בכל שלושת האישומים, ובהחלטה מיום 5.10.14 קבע כי בשל מסוכנותו אין לשחררו לחלופת מעצר, נוכח הגישה בפסיקה לפיה אין לשחרר נאשמים בעבירות סחר בסמים לחלופת מעצר, ונוכח מאפייני העבירות בהן מואשם העורר, בין היתר: סוג הסם בו סחר - קוקאין, תדירות העסקאות, מערך ההפצה המאורגן, ותקופת הסחר, שהשתרעה על פני כמה חודשים. עוד ציין בית המשפט כי אמנם לעורר אין הרשעות קודמות, אך בימים אלה עומד הוא לדין בבית משפט השלום באשקלון בעבירות נוספות של סחר בסמים מסוכנים. עוד ציין בית המשפט את תסקיר שירות המבחן, אשר חרף היותו חיובי ככלל, מציין סיכון להמשך מעורבות העורר בעבירות סמים.

הערר

ד. לטענת העורר שגה בית המשפט המחוזי משקבע כי מתקיימות ראיות לכאורה ברף הדרוש למעצר עד תום ההליכים המשפטיים, בשלושת האישומים בהם הוא מואשם; ביחס לאישום הראשון, טוען העורר כי הראיה היחידה הקושרת אותו לאירוע הסחר בסמים היא עדות הסוכנים המשטרתיים שראו את הנאשם אשר ביקש לספק להם הסמים, מתקשר לאחר, השמור בטלפון הנייד שלו כ"לילו" (מספר שלאחר מכן יתגלה כמספרו של העורר), ומזמין "5 זוגות נייקי". לטענת העורר גם אם הכוונה בשיחה זו היא הזמנת סמים, נוכח העובדה שאין מדובר במכשירו האישי אלא בכזה אשר ניתן לו מעבודתו וגם אחרים משתמשים בו, לא ניתן לקבוע שדווקא הוא זה שניהל את השיחה. ביחס לאישום השני, טוען העורר כי הראיה היחידה הקושרת אותו לאירוע הסחר בסמים היא עדות אחד הסוכנים שראה שיחה נכנסת מ"לילו" למכשיר הסלולרי של הנאשם אשר סיפק בפועל את הסמים. במקרה זה, הסוכן אף לא טען ששמע את תוכן

השיחה, אלא ידיעתו ביחס לנאמר בה נבעה מעדכון על ידי מקבל השיחה כי ביקש "אדידס" מהאדם אשר היה בצדו השני של הקו. ביחס לאישום השלישי, טוען העורר כי אין ראיות המצביעות עליו כקשור לאירועי הסחר, והראיות היחידות הקיימות כנגדו הם פלט השיחות של נאשם אחר, אשר היה בקשר עם הסוכנים המשטרתיים, המלמד על שיחות בינו ובין העורר; ועדות הסוכן לפיו שמע אחד הנאשמים מעדכן אדם בטלפון על כך ש"נתנו לו כמו תמיד", ולאחר מכן ראה במכשיר הסלולרי של אותו נאשם, כי השיחה האחרונה הייתה עם "לילו". עוד מצוין כי גם ביחס לשיחות המוקלטות בהן נשמע העורר שולח את אחד הנאשמים ל"חדרנית ברחוב אשתאול 1", הואיל ומדובר בכתובתו של אבי העורר ולא בכתובתו שלו, אף אם אכן התבצע באותו מקום סחר בסמים, תפקידו של העורר היה של תיווך בלבד. לסיכום, טוען העורר כי גם אם קיימות ראיות לכאורה, עוצמתן אינה מצדיקה מעצר עד תום ההליכים.

ה. לחלופין, טוען העורר כי גם אם קיימות ראיות לכאורה, ניתן לאיין את מסוכנותו באמצעות חלופת מעצר. זאת במיוחד נוכח זאת שהעורר אינו מואשם בשני האישומים החמורים יותר של סחר בסמים בכתב האישום; שהתסקיר שניתן בעניינו חיובי; ושמדובר באדם בן 50 הנעדר עבר פלילי, אשר אשתו חולה וזקוקה לו במחיצתה.

דין

ו. בדיון טען בא כוח העורר שמדובר בראיות נסיבתיות, הנמצאות ברף הנמוך ביותר, וכי גם אם קיימת תשתית ראייתית לכאורית כנגדו, היה מקום להורות על חלופת מעצר בעיקר בשל העדר מסוכנות. בא כוח העורר חזר והדגיש כי עסקינן באדם מן השורה, ללא עבר פלילי, אשר עבד עד למעצרו בעבודה מסודרת וקבועה בחברה בטחונית, ובשל נסיבות אישיות נוכחותו בביתו הכרחית. לבסוף, ציין בא כוח העורר כי התסקיר לא זו בלבד שהמליץ לשחרר את העורר לחלופת מעצר, אלא אף ציין כי ניתן לשחררו לחלופה שתאפשר לו להמשיך בעבודתו.

ז. באת כוח המדינה טענה בדיון כי התשתית הראייתית הקיימת כנגד העורר רחבה, וממנה ניתן ללמוד על תפקידו המרכזי, כחוליה בשרשרת הפצת הסמים. עוד הוסיפה, כי נוכח מעורבותו המתמשכת של העורר בעבירות של סחר בסמים, מדובר באדם שאין לתת בו אמון, ולחיזוק טענתה ציינה כי אף בתסקיר בעניינו של העורר נאמר כי ישנה סכנה להישנות עבירות של סחר בסמים.

הכרעה

ח. לאחר עיון בתיק החקירה סבורני כי אין מקום לשנות מקביעת בית המשפט המחוזי לפיה קיימות ראיות לכאורה, המבססות את כתב האישום ומקימות עילת מעצר. הראיות המרכזיות המצביעות על מעורבות העורר בעסקאות הסחר בסמים הן דיווחי הסוכנים המשטרתיים על פעולות הסחר, להם מתוספים רישומי שיחות הטלפון של העורר. מדיווחים אלה ניתן ללמוד על תפקידו של העורר בהספקת הסמים בארבעה אירועים שונים, ואלה נתמכים בפלטי השיחות. כך למשל ביחס לאירוע נשוא האישום הראשון, ניתן ללמוד מדיווחי הסוכנים המשטרתיים מיום 4.12.13 כי לכאורה היה זה העורר שאליו התקשרו לשם הספקת הסם, והיה זה הוא אשר שלח את הנהג שבסופו

של יום סיפק את הסם. רישומי השיחות ממכשירו הנייד של העורר תומכות במהלך אירועים זה כפי שתואר בדו"ח. דפוס זה חוזר על עצמו בשלושת האישומים. ועוד, העורר לא הצליח לספק הסבר סביר אחר בחקירותיו במשטרה, לאותן השיחות בהן מזמינים ממנו "נייקי" ו"אדידס" תמורת סכומי כסף גדולים, מקום שבסופו של יום אין מסופק אותו ציוד ספורט, אלא סם מסוכן מסוג קוקאין. לא נעלמה מעיני טענת העורר לפיה הראיות הקיימות ביחס אליו בכל הנוגע לאירועים נשוא האישום השלישי אינן קושרות אותו בצורה מובהקת לפעולות הסחר שהתבצעו, ואכן עיון בתיק החקירה מלמד כי הראיות ביחס לאישום זה מצביעות על מעורבות פחותה מזו שהייתה לו באירועים נשוא האישום הראשון והשני. ואולם, אין בכך כדי לבטל קיומן של ראיות אלה כמות שהן, ולשנות את תמונת המצב לפיה ישנן די והותר ראיות לכאורה הקושרות את העורר לפעולות של סחר בסמים מסוכנים. בנסיבות אלה קיימת עילת מעצר סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996.

ט. עיינתי בתסקיר שירות המבחן שבו עיין בית המשפט המחוזי. העורר תואר כאיש משפחה, שרעייתו סובלת ממחלה קשה, שעבד וקודם בחברה אשר העסיקה אותו 11 שנים והתכונה להמשיך להעסיקו; נאמר גם כי הוא אינו משתמש בסמים אך מצוי בנסיגה ומעורב בעולם שולי יותר משתיאר, ובכך סיכון להמשך עבירות סמים. הומלץ במכלול לאפשר לו מעצר בית בבית אחותו בפיקוח אמו ואחיותיו, והומלץ אף על יציאה לעבודה בפיקוח מעסיקו, ועל פיקוח מעצרים. יצוין כי בית המשפט המחוזי מתח ביקורת על כך שהתסקיר לא התחשב בכך שמדובר בכתב אישום נוסף, וסבר כי ההמלצה מרחיקת לכת לקולה חרף הסיכון להישנות העבירות. יוזכר כי העורר שוחרר תחילה - בגדרי כתב האישום האחר - למעצר בית בבית אחותו, המוצעת לעניין חלופה גם כאן, ושב ונעצר בתום כשבועיים בשל כתב האישום הנוכחי. עוד יוזכר, כי התקופה בה עוסקים שני כתבי האישום היא חופפת ביסודה (כתב האישום הנוכחי בין דצמבר 2013 לפברואר 2014, הקודם - דצמבר 2013).

י. התלבטתי אם בנסיבות אלה יש מקום להורות על חלופת מעצר, בהתחשב מזה בחומרת הפרשה, במסוכנות הסטטוטורית, ובמדיניות השיפוטית בתיקי סחר בסמים הנוטה למעצר; ומזה בהיות העורר חסר עבר פלילי ונוכח התסקיר החיובי.

יא. כלל היסוד בדיני המעצרים הוא הוראת סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים, שלפיה ייעצר אדם מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים אם "לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם פחותה". כלל זה צריך שיהא לעינינו תדיר. אכן, עבירות סחר בסמים הן מן הבזויות שבעבירות שכן החוטא גם מחטיא את הרבים ומפילים ברשת הסם, ולכן יתכן כי עונשו של העורר - אם יורשע - יהא חמור. ואולם עודנו בשלב המעצר, ושאלה היא אם עברו הנקי ותפקודו הנורמטיבי של העורר עד הנה (אולי בחינת ד"ר ג'קיל ומר הייד) אינם מביאים, אם גם בדוחק, לנסיבות חריגות שבהן ניתן לשחרר נאשם סחר בסמים חרף הכלל של אי שחרור בעבירות אלה (למשל בש"פ 1566/14 עבד רבה נ' מדינת ישראל (פסקה 17)). כאן השאלה הקונקרטית היא אם מעצר בית בתנאים מחמירים מאלה שאושרו בראשונה, פיקוח של 24 שעות, איזוק אלקטרוני, ערבויות והפקדות גבוהות, עיכוב יציאה והפקדת דרכון, רשות למשטרה לפקוד כדי לבדוק קיום התנאים - לא יפיגו למירב את המסוכנות, תוך שהעורר ינהג באיוולת גמורה אם יפר את התנאים; ושמה החודשים ששה במעצר הטעימוהו טעם שריתענו משיבה אליו. אכן, הנאשם 4 בתיק נעצר זה לא כבר עד תום ההליכים (ראו החלטת השופט דנציגר בבש"פ 6718/14 סוויסה נ' מדינת ישראל (2014)), אך לנאשם הוא עבר פלילי מכביד מאוד, דבר המבחין בהיבט זה בינו לעורר. בבש"פ 6985/10 עזרא נ' מדינת ישראל (2010) אמנם נעצר עד תום ההליכים נאשם בעל עבר נקי, אך היו מספר הבדלים לעומת ענייננו כגון מספר פרטי האישום (אחד עשר), אורך התקופה של הסחר (שנתיים), אם כי בקנביס, סם קל יותר. ואולם, וכפי שציננה השופטת חיות באותו עניין, המדיניות השיפוטית נובעת מחשש כי גם במסגרת החלופה ימשיכו הסוחרים

בפעילותם (פסקה 5); ובענייננו איני יכול להתעלם בהקשר זה מאמירת שירות המבחן באשר לסיכון להמשך עבירות בתחום הסמים בחלופה כאמור ומדברי בית המשפט קמא באשר לתסקיר. בנסיבות אלה, עם שאיני נועל את הדלת לשחרור לחלופה הדוקה - אף שכמובן קל ובטוח יותר להכריע לשבט - הנה כדי שהחלטה בשורתה התחתונה תינתן על בסיס מושכל ותמונה מלאה, יוזמן תסקיר משלים משירות המבחן; התסקיר יידרש קונקרטי לנושא הסיכון בתנאי מעצר בית מחמירים ולהערות בית המשפט המחוזי, ויונח לפני בית המשפט המחוזי תוך 15 יום. בית המשפט יכריע לפי מיטב שיקולו.

יב. הערר מתקבל איפוא בהיבט של הזמנת תסקיר משלים לבחינה כאמור מעלה.

ניתנה היום, י"ט בחשון התשע"ה (12.11.2014).

שׁוֹפֵט